

ПРАВО НА УКЛАДАННЯ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ

THE RIGHT TO ENABLE A MARRIAGE CONTRACT

Чеховська І.В., д.ю.н., професор,
завідувач кафедри цивільного права та процесу
Університет державної фіскальної служби України

Яременко В.С., студентка магістратури
Навчально-науковий інститут права
Університету державної фіскальної служби України

Стаття присвячена комплексному аналізу змісту права на укладання шлюбного договору. Автори зазначили правове регулювання шлюбного договору та підкреслили суттєву проблему в законодавстві – не закріплено легальне визначення поняття «шлюбний договір», тому було вивчено доктринальні визначення, проаналізовано правову природу шлюбного договору, виділено його основні ознаки та сформульовано авторське визначення поняття «шлюбний договір».

Виокремлено суб'єктів права на укладання шлюбного договору та визначено їхню дієздатність. У статті також порівняно коло осіб, які мають право на укладання шлюбного договору, за чинним Сімейним кодексом України та його попередником – Кодексом про шлюб та сім'ю. Автори зробили висновок, що, окрім загального правила про повну цивільну дієздатність, за певних умов законодавець надає право на укладання шлюбного договору неповнолітнім особам, а також за допомогою методу диспозитивності – особам з обмеженою дієздатністю. У статті було зазначено, що до суб'єктів шлюбного договору категорично не можуть відноситися особи, які перебувають у цивільному шлюбі, тобто у фактичних шлюбних відносинах.

У статті проаналізовано судову практику, чинне законодавство України, окремі думки науковців і зроблено аргументований висновок, що сучасне законодавство України не визнає в разі укладання шлюбного договору представництва, зокрема і за довіреністю. Тому авторами було досліджено закордонну практику укладання шлюбного договору, а саме практику Франції та Бельгії, у яких інститут шлюбного договору поширений набагато більше, ніж в Україні. Запропоновано імплементувати норми закордонних країн, що стосуються представництва, зокрема і за довіреністю, під час укладання шлюбного договору, у законодавство України, для того, щоби під час укладання шлюбного договору запобігти проблемам, які можуть виникати з іноземним елементом, а також для підвищення коефіцієнта укладання шлюбних договорів в Україні або ж в інших випадках. Здійснено аналіз співвідношення норм Сімейного кодексу України та Цивільного кодексу України щодо права на укладання шлюбного договору.

Ключові слова: шлюбний договір, подружжя, особи, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, представництво, довіреність, фактичні шлюбні відносини, дієздатність.

The article is devoted to a comprehensive analysis of the content of the right to enable a marriage contract. The authors pointed to the legal regulation of the marriage contract and emphasized a significant problem in the legislation – not the legal definition of the concept of "marriage contract", so the doctrinal definitions were studied, the legal nature of the marriage contract was analyzed, the author's definition of the marriage was formulated.

The subjects of the right to conclude a marriage contract were identified and their legal capacity was determined. The article also compares the number of persons who have the right to enter into a marriage contract of the current Family Code of Ukraine and its predecessor to the Code of Marriage and Family. The authors concluded that, in addition to the general rule on full civil capacity, under certain conditions the legislator grants the right to enter into a marriage contract to minors, as well as through the dispositive method – to persons with disabilities. The article stated that the subjects of a marriage contract are categorically excluded from persons who are in a civil marriage, that is, in actual marital relations.

The article analyzes the jurisprudence, the current legislation of Ukraine, individual opinions of scientists, and makes a substantiated conclusion that the current legislation of Ukraine does not recognize the representation, including the power of attorney, when concluding a marriage contract. Therefore, the authors investigated the foreign practice of marriage contract, namely: France and Belgium, in which the institution of the marriage contract is much more common than in Ukraine. But it is proposed to implement the norms of foreign countries concerning representation, including by proxy, when concluding a marriage contract in the legislation of Ukraine – in order to bypass the marriage contract and prevent problems that may arise with a foreign element, and also to increase marriage contracts in Ukraine or in other cases. The analysis of the relation between the norms of the Family Code of Ukraine and the Civil Code of Ukraine regarding the right to conclude a marriage contract.

Key words: marriage contract, spouses, persons who have applied for marriage registration, representation, power of attorney, actual marriage, legal capacity.

Мета цієї статті полягає в комплексному аналізі змісту права на укладання шлюбного договору. Основне завдання статті – детально вивчити коло осіб, які мають право на укладання шлюбного договору, зокрема представників, проаналізувати судову практику та надати рекомендації з вирішення наявних проблем.

Постановка проблеми. Соціально-економічний розвиток суспільства, еволюція сімейних відносин і ставлення до шлюбу цілком об'єктивно й закономірно зумовлюють необхідність існування інституту шлюбного договору. Хоча інститут шлюбного договору є відносно не новим явищем у сфері права та в житті людства загалом, проте багато питань ще не врегульовано, не закріплено на законодавчому рівні. Досить актуальним і подекуди проблемним аспектом залишається питання укладання шлюбного договору, а саме коло осіб, які мають право на укладання шлюбного договору, зокрема представник за довіреністю. На практиці судові спори виникають дуже часто із цих питань, а найголовніше – рішення органів судової влади дуже часто різ-

няться. Тому дане питання є досить актуальним у наш час, потребує детального вивчення, аналізу судової практики та вагомих рекомендацій із вирішення наявних проблем.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Авторами досліджень, які присвячені або в певних моментах стосуються права на укладання шлюбного договору, є такі відомі вчені, як: І.В. Жилінкова, А.В. Слепакова, М.В. Антокольська, Д.М. Белов, Л.І. Палешник. Дану тему опосередковано порушували у своїй праці «Міжнародний, зарубіжний та національний досвід правового регулювання укладання шлюбного договору» О.П. Письменна і Я.І. Новикова [1], проте автори зосередилися на дослідженні стану врегулювання відносин щодо укладання шлюбного договору як за кордоном, так і в Україні, детально не вивчали коло осіб, які мають право на укладання шлюбного договору, зокрема і представників за довіреністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Натепер правовими актами, які закріплюють норми інституту шлюбного договору, є Цивільний кодекс України

(далі – ЦК України) [2] та Сімейний кодекс України (далі – СК України) [3]. Окремі аспекти, що стосуються шлюбного договору, також визначає Закон України «Про міжнародне приватне право» [4].

На думку більшості пересічних громадян, шлюбний договір – це обов'язкова запорука майбутнього розлучення. Дана думка підтверджується значно малим практичним використанням шлюбного договору як регулятора майнових відносин подружжя, якому сприяє необізнаність і негативне ставлення українців до шлюбного договору, про це яскраво свідчить статистика. У 2004 р. (після набрання чинності Сімейним кодексом) у країні було укладено 476 шлюбних договорів, у 2005 р. – 687, у 2006 р. – 917, у 2007 р. – 1 263, у 2008 р. – 1 029, у 2009 р. – 942, у 2010 р. – 1 037, у 2011 р. – 1 341, у 2012 р. – 1 357, у 2013 р. – приблизно 1 300 [5, с. 42]. На жаль, офіційних статистичних даних за 2014–2017 рр. немає, проте, аналізуючи попередні роки, можна зробити висновок, що, хоча й спостерігається позитивна динаміка зростання кількості укладених шлюбних договорів, проте їх число все-таки є незначним порівняно з кількістю укладених шлюбів в Україні. Так, у 2018 р. шлюбний договір уклали 2 544 подружжя, а це приблизно 1% від кількості укладених у 2018 р. шлюбів.

Великою перевагою шлюбного договору є те, що будь-яка подружня пара має можливість урегулювати свої майнові відносини на власний розсуд. Подружжя має вибір, за яким може вирішувати – укласти шлюбний договір або утримуватися від цього.

Як було вище зазначено, інститут шлюбного договору регулюється такими нормативно-правовими актами, як Цивільний кодекс України та Сімейний кодекс України. Тому для більш повного аналізу осіб, які мають право укласти шлюбний договір, необхідно з'ясувати співвідношення даних Кодексів у частині норм, які стосуються теми нашого дослідження.

Відповідно до ч. 1 ст. 92 Сімейного кодексу України, шлюбний договір може бути укладено особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, а також подружжям. Тобто з даної норми випливає, що право на укладання шлюбного договору є не лише в подружжя, а й в осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу (наречені) [2].

Сімейний кодекс України від 2002 р. чіткіше та ширше описує категорію осіб, які вирішили зареєструвати шлюб. Якщо раніше в ч. 1 ст. 27–1 Кодексу про шлюб та сім'ю України було зазначено: «Особи, які вступають у шлюб», то СК України закріпив дану формулу більш конкретно: «Особи, які подали заяву про реєстрацію шлюбу» [2].

У разі укладення шлюбного договору нареченими необхідно надати нотаріусу доказ того, що вони подали заяву про реєстрацію шлюбу до органу РАЦС, як вимагає того припис ст. 28 СК України. А якщо шлюбний договір вирішили укласти особи, які вже перебувають у шлюбі (подружжя), то вони зобов'язані надати нотаріусові свідоцтво про реєстрацію шлюбу [2].

Також варто зауважити, що до переліку осіб, які мають право укласти шлюбний договір, не входять особи, які перебувають у цивільному шлюбі, тобто у фактичних шлюбних відносинах [6, с. 95].

Проте п. 3 ч. 1 ст. 3 ЦК України передбачає принцип свободи договору [3], за яким особи, які перебувають у фактичних шлюбних відносинах, можуть оформити одне з одним угоду про встановлення режиму роздільної чи часткової власності на майно, а також укласти будь-які інші не заборонені законом угоди. Проте такі угоди не будуть уважатися шлюбним договором у буквальному значенні цього слова. Адже такі особи, по-перше, не входять до кола осіб, які можуть укласти шлюбний договір, по-друге, тоді втрачає сенс навіть сама назва договору «шлюбний». Такий договір повинен відповідати загальним нормам цивільного права [6, с. 95].

У ч. 2 ст. 92 СК України передбачено, що на укладення шлюбного договору до реєстрації шлюбу, якщо його стороною є неповнолітня особа, потрібна письмова згода її батьків або піклувальника, засвідчена нотаріусом [2].

У ч. 2 ст. 203 ЦК України передбачено, що цілком дієздатні неповнолітні особи шлюбний договір, як і всі інші правочини, укладають самостійно. За загальним правилом визнається, що такі особи здатні самостійно визначити свої майнові інтереси та вирішити, чи потрібно їм укласти шлюбний договір. Якщо особа взяла шлюб до досягнення повноліття, тоді після реєстрації шлюбу вона має право укласти шлюбний договір самостійно, тому що реєстрація шлюбу є підставою для набуття особою цілковитої дієздатності [3].

Укладення шлюбного договору неповнолітніми особами, які не мають повного обсягу дієздатності, здійснюється в іншому порядку, на який вказує ч. 2 ст. 92 СК України. Справжність підпису батьків (піклувальника) на заяві про їхню згоду на здійснення правочину від імені неповнолітніх віком від 16 до 18 років повинна бути засвідчена нотаріально [2]. У ч. 2 ст. 32 ЦК України також закріплена норма, яка передбачає обов'язковість згоди батьків (усиновлювачів) або піклувальника й органу опіки та піклування неповнолітніх осіб на вчинення ними правочину [3].

На даному моменті можуть виникати проблеми, які пов'язані передусім із тим, що батьки мають рівні права й обов'язки стосовно утримання і виховання неповнолітніх дітей, тому і згода на укладення шлюбного договору повинна бути від обох батьків, незважаючи на те, розлучені вони чи ні, разом проживають чи окремо від дітей. Відмова у згоді на укладення шлюбного договору одного з батьків чи обох може бути оскаржена в суді.

Відповідно до ст. 92 СК України, батьки, піклувальник можуть не надати згоди на укладення шлюбного договору неповнолітніми не тільки на цей договір загалом, а й на його частину. Наприклад, на одну з умов цього договору щодо розпорядження майном. Суд у тому разі, якщо відмова буде оскаржена, перевіряє тільки законність і обґрунтованість відмови щодо цієї умови, у разі необґрунтованої відмови задовольняє заяву [2].

У ч. 1 ст. 209 ЦК України зазначено, що правочин, який учинений у письмовій формі, підлягає нотаріальному посвідченню лише у випадках, установлених законом або домовленістю сторін [3]. Саме такий випадок установлений ст. 94 СК України – шлюбний договір укладається в письмовій формі і нотаріально посвідчується [2]. Відповідно до ч. 1 ст. 220 ЦК України, визначено, що в разі недодержання сторонами вимоги закону про нотаріальне посвідчення договору такий договір є нікчемним [3].

Тому можна зробити висновок, що Сімейний кодекс України та Цивільний кодекс України в питаннях права на укладання шлюбного договору співвідносяться як частина і ціле, де ЦК України встановлює загальні правила, які стосуються договору, а СК України регулює саме шлюбний договір і закріплює всі необхідні для нього умови. Варто зауважити, що дані нормативно-правові акти не суперечать один одному, а навпаки – доповнюють, наприклад, у ст. 103 СК України про визнання шлюбного договору недійсним є пряме відсилання до ЦК України [2].

Шлюбний договір є унікальним за своєю природою та відрізняється від багатьох інших правочинів майнового характеру тим, що нерозривно пов'язаний з особою його учасника. Також особливістю даного договору є те, що він належить до сімейно-правових, бо право на його укладання є лише в суб'єктів сімейних правовідносин – подружжя або осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу. Як було зазначено вище, у процес укладання шлюбного договору, окрім основних суб'єктів, можуть залучатися й інші особи, наприклад, батьки або піклувальники неповнолітніх осіб повинні надати письмову згоду, яка буде засвідчуватися нотаріально. Залучення таких осіб у процес укладання шлюбного

договору нашоує на думку, чи можливе укладання шлюбного договору представником за довіреністю. Аналізуючи праці вчених, можна дійти висновку, що їхні думки стосовно цього питання різняться. Наприклад, І.В. Жилінкова зазначає, що шлюбний договір не може бути укладено ні за участю законного представника, ні за довіреністю [7, с. 122]. Проте А.В. Слепакова переконана у зворотному. Авторка вважає, що застосування законного і також довірчого представництва є правомірним, якщо в довіреності будуть визначені всі умови майбутнього шлюбного договору [8]. Тієї ж думки дотримується і М.В. Антокольська, яка доходить висновку, що зазначені варіанти укладання шлюбного договору є цілком можливими і такими, що не суперечать вимогам закону [9]. Щоби приєднатися до однієї з думок і зробити вагомий висновок, необхідно також звернутися до судової практики.

Важливою в даному питанні є справа № 757/10715/17-ц, де суди апеляційної та касаційної інстанції абсолютно по-різному вирішували даний спір і трактували ст. 92 СК України та ч. 2 ст. 238 ЦК України [10].

Так, Апеляційний суд міста Києва від 5 вересня 2017 р. у справі № 757/10715/17-ц (у ЄДРСРУ № 68736206) дав висновок про те, що шлюбний договір може бути укладений представниками подружжя. Суд роз'яснює, що ч. 1 ст. 92 СК України визначає осіб, які мають право на укладання шлюбного договору, і свідчить про те, що шлюбний договір не може бути укладено, наприклад, особами, які проживають однією сім'єю без реєстрації шлюбу. Однак вказана норма не містить заборони на укладання шлюбного договору подружжям через своїх представників, яким видані певні повноваження. А що стосується ч. 2 ст. 238 ЦК України, то представник не може вчиняти правочин, який відповідно до його змісту може бути вчинений лише особисто тією особою, яку він представляє. Суд зазначає, що аналіз таких правочинів, наприклад, договору довічного утримання, дає підстави для висновку, що представник не може вчиняти правочини, умови яких передбачають покладення на його сторону певних обов'язків або зобов'язання особистого, немайнового характеру. Водночас спірним шлюбним договором сторони тільки визначили правовий режим майна, набутого ними за час шлюбу, що відповідало волі позивача і не покладало на нього певних обов'язків, які повинні виконуватися виключно ним. Також шлюбним договором сторони не передавали свої права й обов'язки третім особам, тому такий шлюбний договір вважатиметься чинним [10].

Проте постановою Верховного Суду України від 25 вересня 2019 р. в цій же справі № 757/10715/17-ц (у ЄДРСРУ № 85174248) чітко заперечує такий вид укладання шлюбного договору, як за допомогою представників за довіреністю [11].

Верховний Суд України установив, що шлюбний договір між подружжям, укладений на підставі довіреності їхніми представниками. Вивчивши матеріали у справі та проаналізувавши відповідне законодавство, Суд дійшов висновку про те, що даний договір є недійсним, із тієї причини, що шлюбний договір, на відміну від інших правочинів майнового характеру, нерозривно пов'язаний з особами його учасників.

Шлюбний договір, що був укладений подружжям через своїх представників, суперечить положенням ст. 92 СК України та ч. 2 ст. 238 ЦК України, відповідно до якої представник не може вчиняти правочин, який, згідно з його змістом, може бути вчинений лише особисто тією особою, яку він представляє.

Також Верховний Суд ще раз підкреслив, що, відповідно до ст. 92 СК України, шлюбний договір, укладений подружжям через своїх представників, не може вважатися таким, що укладений за волевиявленням самого подружжя.

У своїй постанові Верховний Суд України рішення Апеляційного суду міста Києва від 5 вересня 2017 р. скасував і ухвалив нове рішення [11].

У результаті проведеного аналізу думок учених та судової практики з даного питання логічно приєднатися до думки І.В. Жилінкової, що шлюбний договір не може бути укладено за участю представника за довіреністю.

Проте, вивчаючи дане питання, доцільно було б згадати і те, що за статистикою й офіційними даними, наданими державними та приватними нотаріусами, велика частка шлюбних договорів в Україні укладаються тими подружжями, де чоловіком або дружиною є іноземець. Тому часто трапляються такі випадки, коли такої особи немає на даний момент в Україні, проте є намір укласти шлюбний договір, тоді виникає нагальна потреба у представництві такої особи для укладання даного договору.

Так, як було встановлено, на даний момент законодавство України не передбачає такого представництва, проте в деяких країнах світу воно існує. Наприклад, норми Цивільного кодексу Німеччини передбачають можливість укладання шлюбного договору через представника за довіреністю особою, дієздатність якої обмежена, за згодою піклувальника. Також схожу практику використовують Бельгія та Франція, у законодавстві яких закріплено укладання даного договору через законних чи договірних представників за спеціально виданою довіреністю, яка містить умови передбачуваного шлюбного договору [1, с. 97].

Стосовно даних країн укладання шлюбного договору за довіреністю або через представника є явищем не новим, а подекуди його можна назвати й буденним. Так, під час укладання даного договору представництво може відбуватися як одного з подружжя, так і подружжя загалом. Особа, яка має право представляти таких осіб, повинна мати довіреність. Довіреність, як правило, видається у зв'язку з відсутністю змоги бути присутнім під час укладання даного правочину. До причин можуть бути віднесені такі: військова служба, перебування в закладах обмеження волі, перебування у відрядженні, проживання або перебування в іншій країні й інші. Особливо актуальною виступає потреба в довіреності, коли один із подружжя є іноземцем або особою без громадянства і у країні укладання шлюбного договору буває не часто. Так, наприклад, численні запити на форумах нотаріусів у Франції та в Україні стосуються саме того, чи можна укласти шлюбний договір за участю представника за довіреністю, якщо один із подружжя іноземець. І якщо законодавство Франції дозволяє дану дію, встановлюючи низку вимог до такої довіреності, то законодавство нашої держави заперечує таку можливість [12; 13].

У Франції є два види довіреності: «під приватною печаткою» – видається без залучення нотаріуса, безпосередньо між сторонами; безпосередньо із залученням нотаріуса (нотаріально посвідчена). Укладання шлюбного договору за представництвом можливе лише тоді, коли довіреність нотаріально посвідчена. У такому разі нотаріус здійснює нагляд за тим, щоби представник не виходив за межі наданих йому повноважень. Досвід таких країн, як Франція та Бельгія, доводить корисність і практичну складову частину представництва за довіреністю під час укладання шлюбного договору. А контроль та діючі механізми з боку нотаріату забезпечують здійснення довіреною особою дій у межах довіреності [13; 14].

Для підвищення коефіцієнта укладання шлюбних договорів в Україні варто надати змогу укладати шлюбний договір за довіреністю особам, які на момент укладання даного договору не можуть бути фізично присутніми під час даної процедури із причин: військової служби, перебування в закладах обмеження волі, перебування у відрядженні, проживання або перебування в іншій країні, інших поважних причин. Тому доцільно запропонувати ввести в Сімейний Кодекс України положення, які б надавали подружжю в разі укладання шлюбного договору можливість їх представництва, зокрема і за довіреністю, де буде детально прописано всі пункти, які подружжя бажає внести у шлюбний договір.

Також не менш важливим питанням є реалізація права на укладання шлюбного договору особами з обмеженою дієздатністю. Сімейний кодекс України не заперечує такої можливості, проте водночас не встановлює спеціальних правил з урегулювання даного питання. Взятши за основу ст. 71 ЦК України, можна зробити логічний висновок, що коли укладання шлюбного договору потребує нотаріального посвідчення, то з дозволу органу опіки і піклування піклувальники можуть надати свою згоду на вчинення даного правочину [3].

Узагальнюючи проведені дослідження, доцільно вказати і на таку проблему, як не закріплення на законодавчому рівні визначення поняття «шлюбний договір». Тому, щоби краще зрозуміти правову природу даного інституту, необхідно звернутися до доктринальних визначень поняття «шлюбний договір» і запропонувати власне визначення даного поняття.

Визначення шлюбному договору намагалися дати такі науковці, як І.В. Жилінкова, О.О. Ульяненко й інші. Також дане визначення було закріплене в Кодексі про шлюб та сім'ю України 1969 р.

І.В. Жилінкова розглядає шлюбний договір як «угоду осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, або членів подружжя про встановлення майнових прав і обов'язків подружжя» [7, с. 125]. О.О. Ульяненко під шлюбним договором розуміє «угоду (правочин) фізичних осіб різної статі, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, чи угоду подружжя, що визначає майнові права та обов'язки подружжя в період шлюбу, зокрема, порядок поділу майна на спільне і роздільне, порядок його використання, відчуження, розподіл доходів і витрат, а також їхні майнові права та обов'язки як батьків у шлюбі і (чи) у випадку його розірвання» [15]. У Кодексі про шлюб та сім'ю України від 20 червня 1969 р., який був попередником чинного Сімейного кодексу України, ст. 27–1 визначала поняття «шлюбний контракт» як угоду щодо вирішення питань життя сім'ї, у якій можна передбачити майнові права й обов'язки подружжя [16].

Тому, спираючись на думки вчених і власний досвід, поняття «шлюбний договір» можна визначити, виходячи з таких ознак даного договору:

1. Нерозривно пов'язаний з особою його учасника.
2. Належить до сімейно-правових, оскільки право на його укладання є лише в суб'єктів сімейних правовідносин – подружжя або осіб, які подали заяву про реєстрацію шлюбу.
3. Окрім основних суб'єктів, можуть залучатися й інші особи, наприклад, батьки або піклувальники неповнолітніх

осіб повинні надати письмову згоду, яка буде засвідчуватись нотаріально.

4. Укладається в письмовій формі і нотаріально посвідчується (угода, що виражається у формі документа).

5. Регулює майнові відносини між подружжям, визначає їхні майнові права й обов'язки.

Отже, шлюбний договір – це угода, нерозривно пов'язана з особою його учасника, між подружжям, а також особами, які подали заяву про реєстрацію шлюбу, обов'язково укладається в письмовій формі та нотаріально посвідчується, регулює майнові відносини між подружжям, зокрема визначає їхні майнові права й обов'язки.

Висновки. У результаті проведеного аналізу змісту права на укладання шлюбного договору можна зробити такі висновки:

а) виокремлено основні ознаки шлюбного договору: нерозривний зв'язок з особою його учасника; належить до сімейно-правових; окрім основних суб'єктів, можуть залучатися й інші особи (батьки, піклувальники неповнолітніх); укладається в письмовій формі та нотаріально посвідчується; регулює майнові відносини між подружжям, визначає їхні майнові права й обов'язки;

б) встановлено, що особами, які мають право на укладання шлюбного договору, є подружжя й особи, які ще фактично не одружились, але подали заяву про реєстрацію шлюбу в органи РАЦСУ. Такі особи повинні мати повну цивільну дієздатність, проте за певних умов законодавець надає право на укладання даного правочину і неповнолітнім особам, а також, за методом диспозитивності та ст. 71 Цивільного кодексу України, і особам з обмеженою дієздатністю;

в) законодавство України не визнає під час укладання шлюбного договору представництва, зокрема і за довіреністю. Дана теза підтверджена Верховним Судом України, який під час вирішення справи дійшов такого висновку. Проте, дослідивши законодавство закордонних країн, а саме Франції та Бельгії, внесено пропозицію імплементувати норми закордонних країн, що стосуються представництва під час укладання шлюбного договору, у законодавство України;

г) Сімейний кодекс України та Цивільний кодекс України в питаннях права на укладання шлюбного договору співвідносять як частину і ціле, де ЦК України встановлює загальні правила, які стосуються договору, а СК України регулює саме шлюбний договір і закріплює всі необхідні для нього умови. У даних відносинах нормативно-правові акти не суперечать один одному, а навпаки – доповнюють.

ЛІТЕРАТУРА

1. Письменна О.П., Новикова Я.І. Міжнародний, зарубіжний та національний досвід правового регулювання укладення шлюбного договору. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 1. С. 95–98.
2. Сімейний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № № 21–22. Ст. 135. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 12.02.2020).
3. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № № 40–44. Ст. 356. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 12.02.2020).
4. Про міжнародне приватне право : Закон України від 23 червня 2005 р. № 155–ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15> (дата звернення: 05.03.2020).
5. Статистика укладання шлюбних договорів. *Урядовий кур'єр*. 2012. № 12. С. 42–43.
6. Дорошенко Л.М., Бистра А.О. Деякі аспекти укладання шлюбного договору. *Форум права*. 2013. № 4. С. 93–97.
7. Жилінкова І.В. Концепція шлюбного договору за новим Сімейним кодексом України. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 3 (30). С. 122–130.
8. Слепакова А.В. Правоотношения собственности супругов. Москва : Статут, 2005. 444 с.
9. Антокольская М.В. Лекции по семейному праву : учебное пособие. Москва : Юристъ, 1995. 144 с.
10. Постанова апеляційного суду міста Києва від 5 вересня 2017 р. № 757/10715/17-ц (№ в ЄДРСРУ 68736206). *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68736206> (дата звернення: 18.02.2020).
11. Постанова Верховного Суду України від 25 вересня 2019 р. № 757/10715/17-ц (№ в ЄДРСРУ 85174248). *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/85174248> (дата звернення: 18.02.2020).
12. Contrat de mariage par procuration. *Droit-finances* : вебсайт. URL: <https://droit-finances.commentcamarche.com/forum/affich-7358326-contrat-de-mariage-par-procuration> (дата звернення: 05.03.2020).
13. Réaliser des actes juridiques en France quand on vit à l'étranger. *Ufe* : вебсайт. URL: <https://www.ufe.org/actualites/realiser-des-actes-juridiques-en-france-quand-vit-letranger> (дата звернення: 05.03.2020).
14. Procuration : mode d'emploi. *Chambre des notaires de Paris* : вебсайт. URL: <https://paris.notaires.fr/fr/actualites/procuration-mode-demploi> (дата звернення: 05.03.2020).
15. Ульяненко О.О. Шлюбний договір у сімейному праві України : монографія. Київ : Грот, 2004. 122 с.
16. Кодекс про шлюб та сім'ю України. *Відомості Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2006-07> (дата звернення: 05.03.2020).